

SOCIALMINISTERIET

Folketingets Socialudvalg

Departementet

Holmens Kanal 22
1060 København K

Tlf. 3392 9300

Fax. 3393 2518

E-mail sm@sm.dk

KWA/ J.nr. 226-901

Dato: 28. februar 2006

Under henvisning til Folketingets Socialudvalgs brev af 22. februar 2006 følger hermed – i 5 eksemplarer – socialministerens svar på spørgsmål nr. 6 (Ad L 107).

Spørgsmål nr. 6 (Ad L 107)

”Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 20. februar fra Kommunernes Landsforening, jf. L 107 – bilag 4”

Svar:

KLs brev af den 20. februar 2006 til Folketingets Socialudvalg giver anledning til følgende kommentarer.

De økonomiske konsekvenser af indførelse af en plejeboliggaranti på 2 måneder tager udgangspunkt i en spørgeskemaundersøgelse til alle landets kommuner over antallet af over 67-årige, der vurderes at have behov for en plejebolig/plejehjemsplads. Undersøgelsen blev foretaget i april 2005 og resultatet af undersøgelsen dækker 92,4 pct. af de ældre på 67 år og derover. Det fremgik tydeligt af spørgeskemaundersøgelsen til hvilket formål, undersøgelsen skulle bruges. Der er således et solidt fundament som udgangspunkt for beregningerne.

Efter de gældende regler i lov om almene boliger mv. og lov om social service skal kommunalbestyrelsen udleje en almen plejebolig eller tilbyde en plads i et plejehjem til de ældre, der har særligt behov herfor. Kommunalbestyrelsen drager efter lov om almene boliger mv. omsorg for, at der i nødvendigt omfang tilvejebringes almene ældreboliger, herunder almene plejeboliger. Dette ændrer indførelsen af plejeboliggarantien ikke ved.

Kompensationen til kommunerne for indførelse af plejeboliggarantien skal derfor kun være det merbehov for boliger, der opstår, fordi der indføres en

maksimal ventetid på 2 måneder og ikke det generelle udbygningsbehov, km munerne uanset lovforslaget vil have.

Plejeboliggarantien skal først kunne indfries den 1. januar 2009, og der stilles ikke krav om i hvilken takt, kommunerne skal nærme sig målet. Med udgangspunkt i spørgeskemaundersøgelsens tal over personer, der venter på en plads imellem 2 og 12 måneder (i alt 2.111 personer), er der foretaget en beregning af det merbehov for plejeboliger frem til 2009, der skal ydes kompensation for, som følge af kravet om på dette tidspunkt at kunne stille en plejebolig til rådighed senest 2 måneder efter visitationen.

Merbehovet som følge af plejeboliggarantien er beregnet til 1.330 boliger frem til 2009. Der er valgt en beregningsmetode, der forudsætter en jævn tilgang af boliger over perioden, og at udbygningen i sig selv udhuler ventelisten. Forudsætningerne svarer til dem, der blev præsenteret i forbindelse med forhandlingerne om satspuljen.

Hvordan man kommer fra spørgeskemaundersøgelsens ventelistetal til det merbehov, der reelt vil være en konsekvens af at skulle opfylde plejeboliggarantien den 1. januar 2009, vil naturligvis kunne diskuteres, og det er de drøftelser, der for tiden finder sted med KL. Det bemærkes dog, at KL under forhandlingerne ikke over for Socialministeriet har kvantificeret konsekvenserne af de indvendinger, de har til beregningerne.

KL lægger op til at anskue beregningen på en anden måde, og nævner derfor i sit brev en række indvendinger ved beregningen. De nævner kun forhold, som alle taler for, at behovet skulle være undervurderet. KL nævner bl.a. effekten af den demografiske udvikling, behov for overkapacitet mv.

Særligt vedrørende den demografiske udvikling påpeger KL, at der i Socialministeriets skøn ikke er taget højde for de kommende års stigende antal ældre, og at de ”i fuld overensstemmelse med DUT-principperne – stiller krav om, at kommunerne kompenseres fuldt ud for det stigende antal ældre frem til 2009, hvor garantien træder i kraft”.

For det første må det hertil bemærkes, at Socialministeriet ikke er enig i fortolkningen af DUT-principperne. Kommunerne skal ikke kompenseres for den demografiske udvikling frem til 2009, jf. de indledende bemærkninger.

Der er en meget væsentlig forskel på disse to fortolkninger. Ventelisten på 2.111 personer, der er udgangspunktet i regnestykket, vil med den vækst, der forventes i antallet af ældre frem til 2009, alt andet lige stige med ca. 3,6 pct.¹. Denne mindre stigning betyder relativt lidt for skønnet over det ekstra

¹ Beregnet med et vægtet gennemsnit med udgangspunkt i antallet af personer på plejehjem i 2005 i aldersgrupperne 60-67-årige, 67-79-årige og +80-årige. Da svarer stigningen i ældre til en vækst på 3,6 pct.

boligbehov og forventes derfor opvejet af en række yderligere forhold, der gør sig gældende på området. Demografien vil derfor aldrig kunne begrunde kravet om en kompensation på mindst det dobbelte, sådan som KL argumenterer for.

For det andet er der empirisk belæg for, at de ældres funktionsevne løbende forbedres, hvilket betyder, at der ikke er en statisk sammenhæng mellem udviklingen i antallet af ældre og behovet for en plejebolig/plejehjemsplads.

KL nævner således ikke, at der i givet fald også skal skønnes over den udbygning, kommunerne alligevel ville have foretaget og effekten af den generelle udvikling af de ældres sundhedstilstand.

Dette er alt sammen parametre, der også ville bero på et skøn, og dermed også være genstand for diskussion med KL. Uanset hvilken metode der anvendes, vil der skulle opstilles forudsætninger, der baserer sig på et skøn.

Endelig vil den nye kommunestruktur fra 1. januar 2007 indebære helt andre muligheder for kommunerne for at udnytte kapaciteten i den eksisterende plejeboligmasse og dermed også påvirke merbehovet for nye boliger som følge af garantien. Dertil kommer, at det ikke kan udelukkes, at mønstret i, hvor mange borgere der ønsker at vente på en bestemt plads og derfor ikke er omfattet af garantien, vil ændre sig i de nye, større kommuner.

KL anfører også, at indsatsen for ældre i plejebolig/plejehjem er betydelig mere intensiv end den pleje, der foregår i eget hjem.

Udgangspunktet for Socialministeriets vurdering er at kommunalbestyrelsen efter serviceloven har pligt til at sikre, at personer, der har behov for eksempelvis personlig pleje kan få tilbud om denne hjælp. Det er ligeledes et grundprincip i serviceloven, at den pleje, der tilbydes, ikke skal være afhængig af, hvilken bolig personen bebor. Således beskrives det i vejledningen om Sociale tilbud til ældre m.fl. at *”det ikke skal være boligformen, der skal være bestemmende for tilbud om pleje til den enkelte. Det skal derimod være den enkeltes behov. Plejen skal altså følge den ældre og ikke boligen”*. Deraf følger også, at hvis en ældre er visiteret til en plejebolig eller plejehjemsplads med døgnpleje mv., så har den ældre også brug for intensiv pleje i hjemmet.

Ældre med et omfattende plejebenhov, der har brug for intensiv pleje i hjemmet, stiller store krav til kommunens hjemmepleje. Der vil således som hovedregel være behov for, at den ældre kan tilkalde en døgnvagt, og der vil ofte skulle hjælp ud til den ældre mange gange i løbet af et døgn. Opholder disse ældre sig i stedet i et tæt plejemiljø, har kommunen ikke udgifter til transport, logistik mv.

Færdigbehandlede ældre på sygehuse, der venter på at komme i eget hjem med tilstrækkelig pleje, eller få anvist en plejebolig/plejehjemsplads, er desuden væsentlig dyrere for kommunen end en plejehjemsplads.

På den baggrund er det Socialministeriets vurdering, at udgifterne til pleje i det tætte plejemiljø samlet set ikke overstiger de udgifter, der vil være forbundet med, at ældre med omfattende behov for pleje og omsorg, bor i eget hjem.

KL nævner i sit høringssvar, at de vurderer en gennemsnitlig merudgift på 5-10 pct. ved at pleje ældre i det tætte plejemiljø frem for i eget hjem. Heller ikke dette krav kan således umiddelbart begrunde det ganske betydelige krav om merkompensation i forhold til Socialministeriets udspil, der nævnes i brevet til Folketingets Socialudvalg.

KL påpeger videre, at antagelsen om, at der går 30 dage fra fraflytning til en ny beboer kan flytte ind, er urealistisk. Antagelsen bygger på konkrete oplysninger om, at nogle kommuner kan klare skiftet på 14 dage, mens andre behøver længere tid. De 30 dage er derfor et gennemsnit, som det anses at være realistisk, at kommunerne kan leve op til.

I den forbindelse skal det bemærkes, at kommunerne har en "buffer" på 14 dage i enden af to-måneders-garantien, f.eks. i tilfælde af at fraflytningen varer lidt længere end planlagt. Desuden behøver kommunerne i skifterets-sager ikke at lade boligerne stå uberørte. Kommunerne kan i tilfælde af, at en skifteretssag trækker ud, flytte afdødes ejendele til et aflåst rum, indtil sagen er afgjort.

KL anfører, at ca. 10 pct. af beboerne i plejehjem/plejeboliger er under 67 år, og det derfor er misvisende, når beregningen tager udgangspunkt i en spørgekemaundersøgelse af ventetiderne for ældre på 67 år og derover. Socialministeriet mener, at udgangspunktet for garantien er ældre, og det derfor er rimeligt at tage udgangspunkt heri. Desuden viser data fra Danmarks Statistik, at kun 4 pct. af plejehjemsbeboerne er mellem 60 og 67 år. Hertil kommer ca. 4 pct. beboere, der er under 60 år. Det må antages, at de personer, der er under 60 år, er personer, som ikke opholder sig på plejehjemmet på grund af alderdom, men af andre årsager.

Alt i alt vurderes det med udgangspunkt i den meget dækkende ventelisteopgørelse, at et merbehov på 1.330 plejeboliger til at kunne sikre en plejeboligplads senest 2 måneder efter visitationen, er et realistisk skøn, der giver kommunerne den nødvendige likviditet. Samlet set afsættes der 831,0 mio. kr. i perioden 2006 til 2008 til formålet.

På den baggrund vil Socialministeriet fortsætte forhandlingerne med KL om den samlede økonomi forbundet med indførelsen af en plejeboliggaranti fra

1. januar 2009 (L 107), for det er selvfølgelig også afgørende for mig, at plejeboliggarantien ikke fører til en stramning af visitationskriterierne.

Viser det sig, at der ikke kan opnås enighed mellem KL og Socialministeriet fastlægger DUT-vejledningen, hvorledes sådanne sager håndteres. Sagen vil overgå til såkaldte tre-parts forhandlinger i maj måned i Finansministeriets regi. Kan der heller ikke her opnås enighed på embedsmandsniveau, vil sagen gå til politisk niveau i forbindelse med de samlede drøftelser om kommunernes økonomi i juni måned.

Eva Kjer Hansen

/Birgitte Olesen